

ELS FONS MUSICALS
VICENÇ BOU, JOSEP PI I PERE RIGAU
DEL CENTRE DE DOCUMENTACIÓ
DEL MUSEU DE LA MEDITERRÀNIA
DE TORROELLA DE MONTGRÍ

Tenim diverses notícies que ens confirmen que des de mitjan segle XIX Torroella de Montgrí va ser un nucli impulsor i difusor de la sardana. Al 1850, tal i com relata Capmany,¹ el *Diari de Barcelona* es feia ressò de la presència al Teatre del Liceu de Barcelona de la cobla torroellenca de Miquel Gich; aquest fet palesa l'expansió de la sardana fora de l'Empordà. Un mes més tard hi actuava també la cobla torroellenca *La Lira*. D'altra banda, fou també a Torroella on Miquel Pardàs i Roure (1817-1872) —conegut ballador de sardanes d'aquelles contrades—, va redactar un opuscle de vuit pàgines amb el títol *Método per aprendre á ballar sardanas llargas*. El gènere es consolidà al voltant d'aquests anys gràcies a l'impuls i a l'estructura definitiva que els donà el compositor i intèrpret de tenora Pep Ventura.

A Torroella de Montgrí la Cobla d'en Gich, la Cobla Barretó, La Lira i Els Montgrins, totes fundades a la segona meitat del segle XIX, foren al mateix temps nuclis receptors i promotors de nombrosos intèrprets i compositors que van tenir un paper important en les activitats musicals de la vila i, en alguns casos, també de Catalunya. En aquest sentit cal fer esment de Pere Rigau, Vicenç Bou i la família Vallespí, músics que sense desmerèixer la labor de molts d'altres, tingueren un paper important en les principals cobles de Torroella.

En la dècada de 1880 destaquen principalment quatre nuclis importants que ajudaren al desenvolupament de la sardana —Castelló d'Empúries, Torroella de Montgrí, la Bisbal d'Empordà i Peralada—, gènere que poc després es difongué per les comarques properes com el Pla de l'Estany, el Gironès i la Selva.

Una data important a destacar i de la qual en parla la nombrosa bibliografia sobre la sardana, és l'any 1902, en el qual es va dur a terme un con-

---

1. CAPMANY, Aureli. *La sardana*. Barcelona: Selecta, 1948.

curs de cobles a Barcelona amb motiu de les Festes de la Mercè. Aquell any els membres del jurat eren mestres com Enric Morera i Antoni Nicolau, com també el polític empordanès Francesc Cambó. Amb aquell concurs, els empordanesos pogueren difondre una vegada més les seves obres i mostraren la seva gran vàlua. Els primers classificats en el concurs foren La Principal de Peralada i La Principal de la Bisbal, mentre que la cobla Els Montgrins, amb la sardana *La bola de neu* de Pere Rigau, quedà en segon lloc.

Podem dir que durant la primera meitat del segle XX, amb els seus alts i baixos, la sardana es va anar difonent. Amb l'arribada dels músics empordanesos a Barcelona, de seguida s'hi formaren cobles, i poc després, el ball ja era conegut arreu de Catalunya. Durant aquesta primera meitat de segle, el compositor torroellenc Vicenç Bou, fou un dels autors més carismàtics i més populars, al seu entorn sorgiren grups d'admiradors com la "Penya Bou" o els "Amics d'en Bou".

El fruit de l'enorme activitat musical que va viure Torroella des de la segona meitat del segle XIX i bona part del segle XX, ha perdurat, en bona part, gràcies al llegat d'algunes famílies torroellenques que han tingut la cura de guardar el testimoni compositiu dels seus avantpassats músics. Alguns d'aquests llegats van ser acollits en el seu moment per l'antic Arxiu Històric de Torroella de Montgrí, i, avui dia, configuren el ric fons de patrimoni musical del Centre de Documentació del Museu de la Mediterrània. El centre conserva cinc fons musicals que corresponen als dels compositors Josep Boix, el més extens de tots, Vicenç Bou, Salvador Dabau, Josep Pi i Pere Rigau.

Aquests fons són una mostra que posa en evidència els gustos musicals que hi hagué a Catalunya i en especial a la zona del Baix Empordà, des de finals del segle XIX fins a mitjan segle XX, des de la sardana fins als gèneres de la música de ball que en aquella època se solia interpretar i ballar a les Festes majors. Entre els repertoris d'aquests fons —llevat del gènere autòcton de la sardana, el qual hi predomina amb escreix—, s'hi pot percebre la presència de la sarsuela —l'anomenat *género chico* tan conreat a l'últim terç del segle XIX—, i també del repertori de la música indiana, la qual, provinent dels exiliats a Amèrica, va fer fortuna entre els balls de festa. D'altra banda, també s'hi fa palesa la presència de temes melòdics del repertori de l'òpera italiana, un gènere que s'havia estès tant a Barcelona com a la resta de les comarques catalanes.

Així doncs, amb aquestes breus referències sobre el que va significar la música popular en un dels principals nuclis impulsors de la sardana, ens plau de presentar en aquest volum l'inventari dels fons musicals de Vicenç Bou i Geli, Josep Pi i Pascual, i Pere Rigau i Poch. Mentre el primer i el darrer es caracteritzen per l'extensió de la seva respectiva obra sardanística, el segon destaca per la nombrosa presència d'obres escrites per a balls de festa, pensades per a una orquestra de música popular.

I. FONS VICENÇ BOU I GELI

Aquest fons va ingressar l'any 1984 en el que aleshores era l'Arxiu Històric de Torroella de Montgrí gràcies a una donació que féu la seva família. El fons ofereix un elevat nombre de sardanes, amb un total de 187 per a cobla i 120 per a piano, algunes de les quals són arranjaments de les de cobla.

El fons conserva també obres de Ramon Bartomeus (1), Pablo Sarasate (1), Camilo Sivori (2), Enrico Toselli (1), Giuseppe Verdi (3) i la *Cançó de l'emigrant* d'Amadeu Vives. Tot i que no ho he reflectit en el present inventari, el fons disposa d'un annex de més d'un centenar d'obres de música impresa —literatura pianística de Cramer i Czerny, amb edicions de Bach, Mozart, Granados i Strauss—, juntament amb els tractats d'harmonia i composició de Francesc Andreu, Enric Morera, José Aranguren i Joan Lleys, el *Diccionario Técnico de la Musica* de Felip Pedrell de 1894, i el *Método completo de solfeo, teoría y práctica del canto gregoriano* del P. Gregori Maria Suñol de 1908.

Vull també deixar constància de la presència en el fons de 120 cartes adreçades a Vicenç Bou entre els anys 1940 i 1962, les quals ofereixen una rica informació dels esdeveniments que se succeïren al seu entorn i del que hom pensava de la seva obra compositiva. La riquesa d'aquest recull epistolar es fa ressò dels nombrosos homenatges que rebé, de la valoració de la seva obra i de la seva relació amb diversos lletristes —com l'escriptor barceloní Serracant—, juntament amb d'altres qüestions, com els enregistraments que dugué a terme o les demandes que hom li feia de la llista de les seves obres a fi de completar catàlegs d'arxius, com l'Arxiu de la Sardana de Barcelona.

A tall d'exemple, m'ha semblat oportú reproduir alguns fragments d'aquest fons epistolar a fi de veure de primera mà com n'era d'apreciada la seva obra i algunes de les suggerències que li feien els seus fidels seguidors.

Amb motiu del 75è aniversari de Bou i de l'homenatge que se li féu a Torroella, Joaquim Montero escriví:

“[...] Per molts anys mestre Bou! Amunt els cors! El vostre salta encara com una cardina enjogassada. Sou el mes jove de tots nosaltres! Quan pel camí de retorn, cap a casa, en el llavi encara floreixi una cançoneta vostra feta sardana, anirem comprenent el secret miraculós de la vostra joventut perenne [...]”

Heus aquí una rica descripció de l'apreci que mereixia la seva música:

“[...] les seves sardanes amb tècnica o sense ella són una melodia de cap a cap, del principi al final el cor és el predominant i és ben cert que parlant amb aquesta veu, es fa i es farà sentir [...]”

Les seves sardanes poden ser senzilles, però contenen una frescor, una poesia, una filosofia de l'ànima i sobretot un perfum tan grat que no es poden

resistir. A part de que posseeix una maestria tal per a profunditzar en els temes que toca que difícilment ningú el pot igualar [...]"

Una carta molt interessant amb el títol d'*Un menú de menjar cru*, enviada el 1951 des de Sabadell, deia "[...] permeteu-me que jo que no conec de la música ni la primera nota de la solfa, vos ofereixi bogeries dels meus capritxos amb indicacions de futurs titulatges de les sardanes que encara pogueu escriure [...]", d'aquesta manera el remitent li suggeria no només els títols sinó també la manera de compondre dites sardanes. Vegem-ne alguns exemples:

*"El petó del meu promès, amb sordines de confidència i tons suaus.
Crida la lloca el fill perdut, el flabiol, pot fer recordar el piu, piu dels pollets i el fiscorn potser ¡qui sa! El cloc, cloc de la mare.
Rialles i ploralles d'infant, No sé com poden instrumentar-se aquestes sensacions de les rialles i les ploralles, però penso que els tibles poden captar tons festius i les tenores ja saben gemegar.
El vent gronxa les espigues. Opino que el contrabaix i els baixos del metall, arrossegant notes ben llargues, podrien aconseguir ventejar bé els camps [...]"*

Aquests exemples reafirmen una vegada més la considerable retòrica musical que emplenava del principi a la fi la majoria de les seves composicions, un fet que els seus amics coneixien prou bé, fins a l'extrem d'arribar-li a oferir les seves pròpies aportacions.

Les sardanes de Bou esdevenen petits poemes simfònics fermament inspirats per la seva terra i la seva gent, en què l'autor hi cercava la principal matèria per a la seva inspiració.

II. FONS JOSEP PI I PASQUAL

Aquest fons va ser donat pel doctor Jaume Pi i Figueras l'any 1986 a l'antic Arxiu Històric del Montgrí i del Baix Ter. El fons conté un total de 476 composicions de les quals són obra de Josep Pi —la seva majoria són ballables—, mentre que les nou restants corresponen a arranjaments d'obres d'Alonso, Mercadante i Torroba, entre d'altres. El fons acull composicions per a balls de festa: 44 valsos, 28 masurques, 25 pericons, 8 rigo-dons, 23 valsos-jotes, 30 xotis, 31 masurques, 13 foxtrots, 9 one-steps, 8 tangos, 8 fantasies, 4 javes, 3 americanes, 2 two-steps, 2 llancers, 1 simfonia, 1 pilée, i 42 balls sense especificació de la seva tipologia; també conté 31 sardanes per a cobla i 55 per a piano, 23 obres de gènere popular vocal —13 caramelles, 8 cuplets i 2 estudiantines— i una cançó per a veu i piano.

En aquest fons s'hi fa palesa la influència de la música indiana de finals del segle XIX. Amb l'anada de molts catalans a les colònies americanes, arribà a Catalunya una important influència de l'estil americà, que en el cas

de la música es reflectí amb claredat en el gènere popular de la música de ball. L'inventari acull nombrosos foxtrots, llancers, pericons, javes, tangos, one-steps, two-steps i el mateix ball titulat "americana". Entre alguns dels títols de balls hi apareixen noms com *Fox trot Festa Indiana*, *Java Sol Argentino*, *Pericon Nueva Yor* o *Tango americana Sol Argentí*.

Tal i com hem vist en el Fons Rigau, el repertori del Fons Pi també fa palesa la influència de la sarsuela. El fons acull l'obra de Francisco Alonso *Java del Mareo* de la sarsuela *Las Lloronas*, el *Tango del soldadito* inspirat en la sarsuela *Luisa Fernanda* de Federico Torroba, o el mateix vals compost per ell mateix amb el títol *Vals de la opereta Blanca Luna*. De fet, la gran majoria es conserven en castellà, i, sovint, poden evocar tant la tradició americana com la tradició castellana del *género chico*.

El repertori compositiu del Fons Pi comprèn també música de concert per a un model d'orquestra popular característica del primer terç del XX. Tal i com relata J. Sardà-Vila,² el compositor Albert Cotó va crear a l'últim quart del segle XIX l'orquestra anomenada de Festa Major integrada per 11 músics: 1 flauta, 2 clarinets, 2 trompetes o cornetins, 1 fiscorn, 2 violins primers, 1 violí segon, 1 viola i 1 contrabaix. Aquesta paleta instrumental és molt similar a la que Pi ofereix en les seves sis fantasies per a fiscorn i orquestra, i a les de dues per a flautí i clarinet. El fons contempla també la presència de música coral: caramelles, estudiantines i diverses cançons de caire popular. Servem la notícia d'una Missa que escriví per a 3 veus, cor i orquestra, tot i que l'obra no s'hagi conservat.

III. FONS PERE RIGAU

Aquest fons va ser donat per Rogeli Lloveras i Rigau l'any 2002 a l'Arxiu Històric de Torroella, ubicat en el que aleshores era el Museu del Montgrí i del Baix Ter. Hem de fer esment que alguns familiars descendents de Pere Rigau, avui dia residents a Barcelona, conserven en el seu arxiu particular una part de la seva obra compositiva, la qual vindria a complementar la que actualment es troba al Museu de la Mediterrània. Al mateix temps, també tenim constància que l'arxiu privat de la família Forcada, resident a Torroella de Montgrí, conserva algunes obres de l'esmentat compositor.

De les 475 obres que integren el fons, gairebé 400 són sardanes del mateix Pere Rigau, 10 de les quals són per a piano. La gran majoria d'aquestes sardanes ens han arribat sota el format de la "joga".³ També hi hem localitzat

---

2. SARDÀ-VILA, J. "Curiosidades musicales" dins *Guia del sardanista. Publicación folklòrica*, Any II, agost 1946, Núm 67. Barcelona: Impremta Montserrat, 1946.

3. Nom que rep la unió de diverses sardanes —habitualment cinc més una de regal— en un mateix quadern apaïsat de 210 mm × 150 mm, aproximadament, amb les particel-

catorze peces de gènere popular destinades als balls de festa —dos xotis, set balls, dues masurques i tres americanes, entre d'altres—, les quals van ser escrites per a l'orquestra popular de l'època, formada per 1 flauta 2 clarinets, 1 fiscorn, 2 trombons, 2 cornetins, 2 violins i 1 contrabaix.

El fons acull, així mateix, música culta per a concert fruit d'adaptacions i arranjaments del mateix Pere Rigau: una Marxa inspirada en l'òpera *Le Prophète* de Meyerbeer, i sis Fantasies, la majoria per a violí i orquestra, inspirades en òperes com *La Juive* del compositor francès Jacques Fromental Lévy Halévy, o sobre motius de cèlebres pàgines de G. Verdi com *Rigoletto*, *Il Trovatore*, *Nabucco* i *La Favoritta* de Donizetti, la qual cosa posa en evidència com el gènere operístic italià s'integrava en els repertoris de caire popular de les comarques de Girona al llarg del segle XIX.⁴

També hem de fer esment de la influència de la sarsuela. Així ho palesa la presència de sardanes com *El Chaleco Blanco*, *De Madrid a París* i *La caza del oso*, els títols de les quals coincideixen amb els de tres sarsueles de Federico Chueca estrenades a Barcelona el 1890. Així mateix, la sardana *Los Trasnochadores* duu el mateix títol de la sarsuela del compositor Manuel Nieto, de Reus, escrita també a finals del segle XIX. En aquest mateix sentit, hi ha d'altres títols de sardanes del fons que criden l'atenció, com *La cajetilla del soldado*, *Estucha menor* i *Espada basto*, les quals, probablement, podrien haver estat concebudes sota la influència de l'anomenat *género chico*.

Un altre dels elements a destacar d'aquest fons és l'obra que duu per títol “Sardana de la òpera *Garín* instrumentada per Pere Rigau”. L'historiador Lluís Albert⁵ recull com Tomás Bretón decidí incloure en la seva òpera *Garín* una sardana per tal de donar una mostra del seu agraïment al públic barceloní, que tan bé havia acollit el 1889 la seva òpera *Los amantes de Teruel*. Segons Albert, i d'altres veus del moment, Bretón va cercar assessorament entre els compositors de sardanes de més renom de l'època, i hi ha qui afirma que s'adreçà a Pere Rigau, i d'altres a Antoni Agramont, de Castelló d'Empúries; de tota manera, davant la presència d'aquesta obra en el fons, ens sembla versemblant pensar que es podria tractar de la que Rigau escriví com a proposta d'inspiració per a la sardana de Tomás Bretón.

El fons conté també 10 sardanes de Joaquim Vallespí, 9 de Josep Serra i, en menor nombre, de Vicenç Bou (4), Enric Sans (2), Ferran Says (1), així com 5 obres per a veu i piano de Rogeli Rigau, germà de Pere Rigau.

---

les dels instruments. El mateix autor solia vendre la “joga” a les cobles al preu de 15 pessetes.

4. Vegeu AYATS, Jaume, et al. *Córrer la sardana: balls, joves i conflictes*. Barcelona: Rafael Dalmau, 2006, p. 29-31.

5. ALBERT RIBES, Lluís. *Sardanes vuitcentistes. Esbós històric*. Girona: Diputació de Girona, 1980.

IV. DADES BIOGRÀFIQUES DELS COMPOSITORS VINCULATS AMB ELS FONS
V. BOU, J. PI I P. RIGAU

BARTOMEUS I MOLA, Ramon (1832-1918)

El barceloní Ramon Bartomeus va estudiar harmonia i composició amb G. Balart. Famós per la seva sarsuela *Amor y Arte*, va tenir una gran popularitat per haver fundat al 1860 La Societat Coral Barcino, amb la qual va celebrar sota la seva direcció nombrosos concerts populars en els teatres de Barcelona i arreu de Catalunya. Entre el repertori que va escriure per a la seva coral, cal destacar *La nit*, *Al batre* i *La donzella de la costa* per a veus masculines, una obra que esdevingué de repertori en moltes societats corals. També va escriure simfonies i música religiosa.⁶

BONATERRA I DABAU, Jaume (1898-1985)

Fill de Vilajuïga (Alt Empordà), va ser instrumentista de l'Orquestrina de Vilajuïga, director del Cor Parroquial i organista de la parroquial de Sant Feliu de la seva vila durant seixanta anys. La seva primera sardana *La cabra d'or* del 1918 va tenir molt d'èxit a les comarques empordaneses, i de fet va acompanyar el seu autor al llarg de la seva vida. Cal destacar la seva sardana *Sota el Mas Ventós* de 1955.⁷

BOU I GELL, Vicenç (1885-1962)

Fill de Torroella, s'inicià als quinze anys d'edat en la professió musical tocant al costat del seu pare Genís Bou a la cobla La Lira. A partir de 1902 entrà a la cobla Els Montgrins de la qual en serà més tard director i intèrpret de Flabiol, Trombó i Violí quan la cobla feia funcions d'orquestra. Va ser alumne a l'escola de Pere Rigau i continuà els seus estudis amb el torroellenc Josep Reixac, el compositor Josep Pi de Pals i, finalment, amb Josep Maria Soler de la Bisbal. El 1909 compongué les seves primeres sardanes *Esperança* i *Cants de Maig*, i un seguit d'obres que de forma progressiva adquiriren èxit i popularitat, com fou el cas d'*El saltiró de la cardina* (1912), *L'anell de prometatge*, *Tonades de pastor*, *Collint roelles* i *Alba* (1913).

L'Aplec de la Sardana li reté un homenatge a Barcelona el 1916 amb la colla sardanista Empòrium, i al final de la seva vida en rebé nombrosos

---

6. Per veure amb més detall la seva vida i obra, vegeu GARRIGA, Maria Teresa, "Ramon Bartomeus (1832-1918): perfil humà i musical", *Revista Catalana de Musicologia*, III (2005), p. 85-92.

7. Cf. AAVV. *Diccionari d'autors de sardanes i de música de cobla*. Santa Coloma de Farners: Som, 2002, p. 28.

arreu de Catalunya, a Mataró, Girona, Figueres, Vic, Calella, Ceret i a d'altres localitats. La seva fama va perdurar fins als anys seixanta, i són dignes de ser esmentades la seva actuació al Gran Casino de París el 1929, així com la formació de l'anomenada Orquestrina Radio, que sota la seva direcció tocà al cinema fins a l'arribada del cinema sonor.

Si bé en el cas de Rigau hi observem influències compositives d'altres gèneres, en l'obra de Bou, hem de dir que la seva inspiració és purament autòctona, tal i com, d'altra banda, palesen els títols de les seves sardanes. Totes fan referència a les persones i als llocs on vivia, una cinquantena estan dedicades a noms de dones, la qual cosa ens fa pensar que estimava profundament no només la seva terra sinó també la seva gent. Aquest tarannà costumista influí molt positivament en la popularitat de la seva obra.

Una bona part de l'obra de Bou ha rebut ja una certa difusió. El 1985 l'Arxiu de Torroella va editar un llibret dedicat als compositors de la vila Vicenç Bou i Joaquim Vallespí, amb un important recull de la seva obra sardanística, amb les dates de les seves composicions i amb una llista de les sardanes enregistrades per ambdós autors. D'acord amb aquell primer inventari, Bou escriví 109 sardanes, de les quals se'n van registrar 64; tanmateix, però, tal com hem pogut veure en el decurs del nostre treball, el seu fons conserva un nombre molt més elevat de sardanes. De fet, a hores d'ara, podem establir un registre de 175 sardanes inèdites, algunes de les quals es conserven en versió única per a piano.

PI I PASQUAL, Josep (1873-1944)

Josep Pi nasqué a la vila de Pals i es va iniciar en l'estudi de música de la mà del seu pare, el qual tocava la tenora i el flautí. Va començar a tocar el fiscorn, i a continuació el contrabaix i el piano. Més tard va estudiar amb Josep Carreras i Dagas. De jove va entrar a formar part d'una banda militar a Lleida, on començà a compondre les seves primeres peces de música popular. Més tard va seguir estudis de composició i harmonia al Conservatori del Liceu de Barcelona. El 1897 tornà a Pals, on seguí component ballables, música religiosa i obres per a Cor. La seva excel·lència com a solista de Fiscorn li permeté de ser contractat per la cobla Els Montgrins de Torroella de Montgrí, que aleshores dirigia Pere Rigau, àlies "Barretó", amb la qual actuà durant dos anys. Es dedicà també a la composició i a l'ensenyament, i entre els seus deixebles destaquen diversos compositors de sardanes, com Eliseu Carbó de Palamós, Joaquim Vallespí i Vicenç Bou.

RIGAU I POCH, Pere (1868-1909)

Tot i morir a una edat molt jove, als 39 anys, va ser un compositor molt prolífic. Sabem que va compondre més de cinc-centes sardanes, ballables i

algunes obres de música religiosa. Fill de Joan Rigau —director de la cobla Els Barretons de Torroella—, va seguir les passes del seu pare, i entrà a formar part de l'esmentada cobla quan tan sols tenia 12 anys. Poc després va fundar la seva pròpia cobla que batejà amb el nom d'Els Montgrins. En aquesta agrupació hi destacà per la seva tasca com a compositor, director i virtuós intèrpret de flabiol, instrument al qual dedicà moltes sardanes. També sobresortí per la seva labor com a pedagog i director de corals com El Pensament, El Vals Burlesco i El Montgrí, per a les quals escriví diverses obres vocals. El seu mig miler de sardanes mostra la gran facilitat que tenia per compondre'n; d'altra banda, la seva qualitat d'expert flabiolaire fa que en moltes de les seves obres aquest instrument assumeixi fragments d'un gran virtuosisme, testimoni de l'estètica romàntica del virtuós, que es feia present des de principis del segle XIX amb instruments com el piano i el violí.⁸

Tal com escriví el torroellenc i historiador Josep Castells en el llibre de la Festa Major de l'any 1929, “[...] Rigau i Serra, al cap de poc, es convertiren en autors obligats. No hi havia ballades sense la música d'aquests autors; no es feia festa ni festeta sense les seves sardanes; no hi havien altres programes complerts de sardanes per a cobla que els de Rigau i de Serra [...]”.⁹

RIGAU I POCH, Rogeli

Avui per avui, desconeixem la trajectòria biogràfica d'aquest compositor. Tanmateix, Lluís Albert deixà algunes notícies relatives a la seva figura en el seu llibre sobre el centenari dels Montgrins: “Fundador també dels Montgrins va ser Rogeli Rigau, germà del director. Tocava el violí a l'orquestra i el trombó a la cobla. A principis de segle va causar baixa per anarse'n a tocar a Barcelona, on va conèixer una cantatriu amb la qual després es va casar. L'any 1908 va marxar cap a Tampa (Florida).”¹⁰

Gràcies a un retall de premsa provinent de Tampa de l'any 1922, conservat a l'arxiu privat de la família Forcada de Torroella de Montgrí, podem assegurar que el seu èxit i la seva fama foren importants en aquelles terres llunyanes, primer com a fundador del Conservatori Granados de la mateixa ciutat, i també per l'apreci i el reconeixement que rebé tant per la seva obra compositiva com per la seva tasca de professor i violoncel·lista.

---

8. CASTELLS, Josep. “Torroella i la sardana, l'avi Barretó i Pere Rigau” a *Llibre de la Festa Major*, Torroella, Casadevall, 1928.

9. CASTELLS, Josep. “Torroella i la sardana, l'avi Barretó i Pere Rigau” a *Llibre de la Festa Major*, Torroella: Casadevall, 1929.

10. ALBERT I RIBES, Lluís, et al. *Cobla orquestra Montgrins. Cent anys al Servei de la música 1884-1984*. Girona: Diputació de Girona, 1985, p. 43.

SANS I SALELLAS, Enric (1890-1953)

Es va iniciar en el món de la música gràcies al seu pare. Entre 1911-1914 fou director de *La Cobla Antiga Pep* de Figueres, la seva vila natal. El seu èxit com a compositor de sardanes arribà el 1916 amb *La infantona*. Més endavant el seu nom es popularitzà amb un gran nombre de títols, d'entre els quals cal destacar les sardanes per a tible *Dolç record*, *Julieta* i *A la meua estimada*, així com les de fiscorn *La núvia*, *Nostre himne* i *Tot jugant*.

SANTIAGO, Joan (1916)

Instrumentista barceloní de trompeta i violí, estudià música amb Cassià Casademont i Lluís Albert. És autor de diverses sardanes com *Vinyes de la Beguda* (1958), *La Rambla del Poblenou*, *Cant al Ter*, *Ermites catalanes* i *Boirines de la Vall*, entre d'altres.

SAYS, Ferran (1880-1942).

Fill de l'Escala, visqué part de la seva vida al barri de Sant Andreu de Barcelona. Són dignes d'esmentar les seves sardanes *Andrauenca*, *Records de l'Escala* i *L'encís de l'agrupació*, entre d'altres.

SERRA I BONAL, Josep (1874-1939)

Josep Serra, fill de Peralada, va ser fundador de la cobla *La Principal de Peralada* el 1890, en la qual actuà durant 24 anys. A partir de 1924 va dirigir la *Cobla Barcelona*. Des d'un bon començament destacà com a instrumentista de tible i després de fiscorn. Serra és autor de més de 250 sardanes, la primera la compongué quan només tenia 11 anys, amb el títol *El primer piú*. Posteriorment obtingué popularitat amb sardanes com *La pubilla empordanesa*, *Rialles i plors*, *Idil·li* i *Remembrances*, entre d'altres.

SURIOL I JUVÉ, Rogeli (1901-1979)

Inicià els seus estudis musicals a l'Escola Municipal de Música de Barcelona. Tot seguit estudià harmonia i composició amb Adrià Esquerrà. Destacà per la seva composició d'obres sardanístiques i també corals. Durant els anys 1940-1950 fundà i dirigí la Coral Avant Joventut així com la Coral de la Cooperativa de Teixidors a Mà de Gràcia. Entre les seves sardanes premiades hi ha *Evocació a Iluro*, *Dalt la Rabassa* o *A l'entorn del Montsecopa*. Escriví d'altres obres per a cobla com la *Suite Pairal* i *Lloa Triomf de Barcelona*.¹¹

---

11. Cf. AAVV. *Diccionari d'autors de sardanes i de música de cobla*. Santa Coloma de Farners: Som, 2002.

VALLESPÍ I PÒLIT, Joaquim (1885-1961)

Natural de Torroella de Montgrí, fill d'Enric Vallespí —el fundador de la cobla torroellenca Els Montgrins—, Joaquim, juntament amb els seus germans Enric i Josep, va contribuir a l'activitat musical de l'esmentada cobla. Els seus mestres foren Pere Rigau i Josep Pi, de Pals. Paral·lelament a la seva tasca d'instrumentista, director de cobla i representant, Joaquim Vallespí es dedicà a la composició, amb una prolífica obra sardanística de vuitanta-nou sardanes, d'entre les quals són dignes d'esment *Francesca*, *Ensomni*, *Volves de neu*, *Flors i violes*, *Avelina* i *Organyà*, entre d'altres. Destacà també en la seva faceta com a violinista, en la seva activitat pedagògica com a formador de les noves generacions de músics professionals del seu temps, així com en la direcció de masses corals, com l'Orfeó Torroellenc.¹²

Marta GRASSOT I RADRESA
Torroella de Montgrí, 25 de juny de 2008

---

12. VILÀ, Enric. "Els Vallespí, músics de Torroella", *Llibre de la Festa Major*. Cassà: Roura, 1976.

BIBLIOGRAFIA

- AA.VV. *Diccionario de la Música Española e Hispanoamericana*. Madrid: SGAE, 1999-2002, 10 vols.
- AAVV. *Diccionari d'autors de sardanes i de música de cobla*. Santa Coloma de Farners: Som, 2002.
- AAVV. *Història de la música catalana, valenciana i balear*. Barcelona: Edicions 62, 2001, vol. VI.
- ALBERT I RIBES, Lluís, et al. *Cobla orquesta Montgrins. Cent anys al Servei de la música 1884-1984*. Girona: Diputació de Girona, 1985.
- , *Sardanes vuitcentistes. Esbós històric*. Girona: Diputació de Girona, 1980.
- , “En l’homenatge a Vicenç Bou”, a *Llibre de la Festa Major*, Torroella: Casadevall, 1962.
- AYATS, Jaume, et al. *Córrer la sardana: balls, joves i conflictes*. Barcelona: Rafael Dalmau, 2006.
- BOU, V. – PI, J. – SOBREQUÉS, A. – SOLER, J. – VALLESPÍ, J., et al. “La vetllada en homenatge a En Pere Rigau”, a *Emporion*, 101, 102 (1919).
- BOU, Rogeli – BOFILL, Miquel, *Vicens Bou 1885-1962, Joaquim Vallespí 1885-1961*. Papers del Montgrí, n°5, Opuscle publicat per el Museu del Montgrí i del Baix Ter, Girona, 1985.
- CAPMANY, Aureli, *La sardana*. Barcelona: Selecta, 1948.
- CASTELLS, Josep, “Memoria del maestro Vicenç Bou”, *Revista de Gerona*, 18 (1962), p. 31-33.
- , “Torroella i la sardana, l’avi Barretó i Pere Rigau” a *Llibre de la Festa Major*, Torroella: Casadevall, 1928.
- , “Torroella i la sardana, l’avi Barretó i Pere Rigau” a *Llibre de la Festa Major*, Torroella: Casadevall, 1929.
- , “El mestre Pere Rigau. Aniversari de transcendent significació” , a *Llibre de la Festa Major*. Torroella: Casadevall, 1959.
- CIVIL I CASTELLVÍ, Francesc, *El fet musical a les comarques gironines en el lapse de temps 1800-1936*. Girona: Pla Dalmau, 1970.
- GIL I MEMBRADO, Tomàs, *Vademècum sardanístic*. Santa Coloma de Farners. GISC. Col·lecció Mos, vol. XVI. 2003.
- GRAHIT I GRAU, Josep. *Recull sardanístic: autors, sardanes, cobles*. Girona, 1916.
- MADRENYS, P., “Vicenç Bou vist pel seu fill”, *Presència*, 430 (1976), p. 21-22.

- PARDÀS I ROURE, Miquel, *Método para aprender á ballar sardanas llargas*. Figueres: Jaume Bosch, 1850.
- RIERA I VINYES, C., et al. *Diccionari d'autors de sardanes i de música de cobla*. Santa Coloma de Farners: Som, 2002, 2^a ed.
- SARDÀ-VILA, J., "Curiosidades musicales", *Guia del sardanista. Publicación folklórica*, Any II, Núm 67. Barcelona: Impremta Montserrat, 1946.
- VILÀ, Enric, "Els Vallespí, músics de Torroella", *Llibre de la Festa Major*, Cassà, Roura, 1976.